

บทที่ 5

บทสรุป

จากการศึกษาข้อความคิดว่าด้วยหลักนิติรัฐข้างต้นสรุปได้ว่า หลักนิติรัฐเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของรัฐเสรีประชาธิปไตย โดยเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของราษฎร จากการใช้อำนาจตามอำเภอใจขององค์กรต่างๆ ของรัฐ รัฐธรรมนูญของรัฐที่เป็นนิติรัฐจึงมีบทบัญญัติในประการที่สำคัญถึงสิทธิและเสรีภาพของราษฎร ซึ่งรัฐจะต้องให้ความเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ของราษฎร โดยยอมตนให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเคร่งครัด และตราบดที่กฎหมายยังบังคับให้อยู่ กฎหมายนั้นก็ผูกมัดรัฐอยู่เสมอ การที่รัฐจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของราษฎรได้ก็ต้องด้วยความยินยอมของราษฎรให้รัฐจำกัดสิทธิและเสรีภาพเอง รัฐที่เป็นนิติรัฐจึงเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของราษฎรดังกล่าว หลักการพื้นฐานในนิติรัฐจึงประกอบด้วยหลักในการประกันสิทธิและเสรีภาพของราษฎรอันเกิดจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจของรัฐ อันได้แก่ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักการคุ้มครองความเชื่อถือหรือความไว้วางใจโดยสุจริตในบทบัญญัติของกฎหมาย และหลักความแน่นอนและชัดเจนของกฎหมายดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นต้น

การประกันสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวข้างต้นในรัฐที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือว่าสำคัญมากเพราะสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอาจถูกแทรกแซงหรือครอบงำจากผู้ใช้อำนาจรัฐได้ตลอดเวลา ดังนั้น รัฐที่เป็นรัฐเสรีประชาธิปไตย จึงมีการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญของรัฐ ซึ่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองนี้เรียกว่า สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน หรือ สิทธิขั้นพื้นฐาน

สิทธิเลือกตั้งในประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น โดยส่วนใหญ่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศนั้น ดังนั้น สิทธิเลือกตั้งจึงถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน อย่างหนึ่งที่รัฐไม่สามารถแทรกแซงหรือครอบงำได้และจากการที่สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานนี้ เมื่อผู้อำนาจของรัฐต้องการจะเข้าแทรกแซง ครอบงำหรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก็ต้องมีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้

จากหลักการข้างต้นนี้เองที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในประเทศไทย กล่าวคือ ก่อนที่ประเทศไทยมีเหตุการณ์ปฏิวัติรัฐประหารเกิดขึ้นในวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยผู้ที่เรียกตนเองว่า คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น มีมติที่อัยการสูงสุดได้ยื่นคำร้องรวมสามคำร้องเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2549 ต่อศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย เพราะมีเหตุปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคพัฒนาชาติไทยและพรรคแผ่นดินไทย กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 66 (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 ส่วนพรรคไทยรักไทยกระทำการฝ่าฝืนมาตรา 66 (1) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

ต่อมา เมื่อมีเหตุการณ์รัฐประหารเกิดขึ้นในวันที่ 19 กันยายน 2549 คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็ได้ใช้อำนาจเพิกถอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งนอกจากการที่คณะปฏิรูปจะได้กระทำการดังกล่าวแล้ว คณะปฏิรูปฯ ยังได้ออกประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 27 ในข้อที่ 3 ที่มีสาระสำคัญว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

การออกประกาศของคณะปฏิรูปฯ ดังกล่าวทำให้เป็นปัญหาว่า แต่เดิมเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองก็จะมีผลทำให้กรรมการบริหารของพรรคการเมืองต้องได้รับโทษหรือผลร้ายตามมาตรา 69 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ที่ได้บัญญัติไว้ว่า ในกรณีพรรคการเมืองต้องยุบไปเพราะไม่ดำเนินการตามมาตรา 35 หรือมาตรา 62 หรือกระทำการตามมาตรา 66 ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ต้องยุบไปจะขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการขอจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ตามมาตรา 8 อีกไม่ได้ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไปเท่านั้น แต่จากการที่คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้ออกประกาศฉบับดังกล่าว ก็มีผลทำให้กรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้นต้องได้รับโทษหรือผลร้ายที่เพิ่มขึ้นย้อนหลัง กล่าวคือ มีการเพิ่มโทษหรือผลร้ายย้อนหลังโดยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนด 5 ปี นับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง จึงทำให้เป็นปัญหาว่าประกาศฉบับดังกล่าว สามารถใช้บังคับย้อนหลังไปเพิ่มโทษหรือผลร้ายแก่กรรมการบริหารของพรรคได้หรือไม่ และการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของรัฐเสรีประชาธิปไตยนั้นจะสามารถกระทำได้หรือไม่

ซึ่งต่อมา ในวันที่ 30 พฤษภาคม 2550 คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 3-5/2550 เกี่ยวกับกรณีของการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งย้อนหลัง ความว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมิใช่โทษทางอาญา เป็นเพียงมาตรการทางกฎหมายที่เกิดจากผลของกฎหมายที่ให้อำนาจในการยุบพรรคการเมืองที่กระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เพื่อมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองและการปกครองในระบบประชาธิปไตยมีโอกาสที่จะกระทำการอันเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายซ้ำอีกในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และแม้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในสังคมที่มีการปกครองในระบบประชาธิปไตย แต่การมีกฎหมายกำหนดว่า บุคคลใดสมควรมีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้เหมาะสมแก่สภาพแห่งสังคม หรือเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยในสังคมนั้นดำรงอยู่อย่างมีได้ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 27 ข้อ 3 จึงมีผลใช้บังคับย้อนหลังแก่การกระทำอันเป็นเหตุยุบพรรคในคดีนี้ได้

จากคำวินิจฉัยของตุลาการรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นเป็นเหตุให้ต้องศึกษาว่า แนวความคิดว่าด้วยหลักกฎหมายย้อนหลังของต่างประเทศนั้นเป็นอย่างไรบ้างเหมือนหรือต่างกับประเทศไทยหรือไม่ ดังนี้

หลักกฎหมายย้อนหลังของสหรัฐอเมริกา ในสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับหลักกฎหมายย้อนหลังมาก โดยการนำมาบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1789 ซึ่งการบัญญัติหลักกฎหมายย้อนหลังไว้ในรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้สหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศแรกในโลก โดยเฉพาะศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาก็ได้พยายามที่จะรับรองสถานะของหลักกฎหมายย้อนหลัง ทั้งที่บัญญัติอยู่ในรัฐธรรมนูญและคำพิพากษาต่างๆ นั้น เพื่อช่วยให้บุคคลได้เกิดความมั่นใจว่ากฎหมายที่ตราออกมาใหม่ได้ให้คำเตือนล่วงหน้า โดยยอมให้แต่ละคนยึดมั่นอยู่กับความหมายตามกฎหมายเดิมจนกว่าจะได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนถึงผลจากการกระทำ ความผิดว่าต้องได้รับโทษโดยมีเจตนารมณ์สำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เพื่อที่ว่ากฎหมายที่ตราออกมาใหม่ได้ให้คำเตือนล่วงหน้าถึงผลที่จะเกิด โดยหน้าที่ประการสำคัญของหลักกฎหมายย้อนหลัง คือ การจำกัดการใช้อำนาจของรัฐมิให้ใช้อำนาจตามอำเภอใจและไร้ขอบเขต

หลักกฎหมายย้อนหลังของฝรั่งเศส ในฝรั่งเศสหลักกฎหมายย้อนหลังเป็นหลักการดั้งเดิมและถือว่าหลักนี้มีสถานะเป็นหลักกฎหมายทั่วไป โดยมีผลเป็นการทั่วไปว่า กฎหมายใหม่จะไม่นำไปใช้ให้มีผลกระทบต่อนิติฐานะทางกฎหมายในอดีต ซึ่งฝรั่งเศสเป็นประเทศแรกในทวีปยุโรปที่

ได้นำหลักกฎหมายย้อนหลังมาบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร กล่าวคือ มีการนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 ความว่า ความผิดลหุโทษ ความผิดมध्यโทษและความผิดอุกฤษโทษ จะถูกลงโทษซึ่งมิได้มีกฎหมายบัญญัติไว้ก่อนที่จะได้มีการกระทำความผิดนั้นๆ ไม่ได้ และในบทบัญญัติมาตรา 2 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง ฝรั่งเศสก็ได้กำหนดเกี่ยวกับหลักการนี้ไว้ว่า ถ้าไม่มีบทเฉพาะกาลเขียนไว้เป็นการเฉพาะการใช้บังคับกฎหมายของศาลจะไม่ใช้ย้อนหลังไปกระทบถึงสิทธิที่ได้มาแล้ว กล่าวคือ กฎหมายนั้นอนุญาตให้ใช้บังคับได้ก็แต่ในอนาคต กฎหมายจึงไม่มีผลย้อนหลัง ซึ่งในฝรั่งเศส ถือเป็นหลักกฎหมายทั้งที่มีอยู่ทั่วไปในกฎหมายแพ่งและกฎหมายปกครอง และยังเป็นหลักทั่วไปที่นำมาใช้ได้กับการออกกฎ ระเบียบต่างๆ ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองอีกด้วย ทั้งนี้ ยังเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าถ้าไม่มีบทบัญญัติในกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ผู้พิพากษาไม่อาจบังคับใช้กฎหมายใหม่ไปปรับเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้

หลักกฎหมายย้อนหลังของเยอรมัน แนวความคิดเกี่ยวกับหลักกฎหมายย้อนหลังของเยอรมันนั้น คือ หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังเป็นการเรียกร้องไม่ให้กฎหมายมีผลใช้บังคับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการย้อนหลังไปเป็นโทษต่อเหตุการณ์ที่ได้สิ้นสุดไปแล้ว การมีผลย้อนหลังของกฎหมายในเยอรมันแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ การมีผลย้อนหลังโดยแท้ของกฎหมาย และการมีผลย้อนหลังมิใช่โดยแท้ รูปแบบของการมีผลย้อนหลังทั้งสองกรณี หากมีผลไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้ไม่มีข้อห้ามแต่อย่างใด แต่กรณีที่ก่อให้เกิดภาระหรือก่อให้เกิดผลกระทบกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การให้มีผลย้อนหลังในกรณีนี้ย่อมมีขอบเขตตามหลักของหลักความแน่นอนของกฎหมายกับหลักการคุ้มครองความสุจริต

แนวความคิดว่าด้วยหลักกฎหมายย้อนหลังของอังกฤษ อังกฤษเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายเป็นแบบคอมมอนลอว์ ที่มีรัฐธรรมนูญแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร และยอมรับว่ารัฐสภามีอำนาจสูงสุดในการตรากฎหมาย กล่าวคือ รัฐสภาจะตรากฎหมายออกมาประการใดก็สามารถทำได้ ไม่ว่ากฎหมายที่ตรานั้นจะมีผลย้อนหลังไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลก็ตาม แต่ก็มีข้อโต้แย้งกันว่าประเทศอังกฤษยอมรับและยึดถือหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังนี้เช่นกันเพียงแต่ไม่เคร่งครัดเท่านั้น ซึ่งมีการพบว่ามีการออกกฎหมายกำหนดความผิดอาญาใหม่เกิดขึ้นและมีผลย้อนหลังด้วย อย่างไรก็ตาม ศาล Common Law ได้สร้างหลักกฎหมายนี้ขึ้นมาใช้ในการตีความกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่รัฐสภาตราออกมาว่าไม่ให้มีผลย้อนหลังขึ้นเป็นหลักในการพิจารณากรณีต่างๆ ไป แต่ก็มีข้อยกเว้นในกรณีที่กฎหมายนั้นปรากฏโดยชัดแจ้งว่ารัฐสภาต้องการให้กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับย้อนหลัง ศาลจึงจะสามารถตีความกฎหมายนั้นให้มีผลบังคับย้อนหลังได้

สำหรับประเทศไทยแม้จะเห็นความสำคัญของแนวความคิดเกี่ยวกับหลักกฎหมายย้อนหลังอย่างเช่นรัฐเสรีประชาธิปไตยอื่นๆ ก็ตาม แต่ก็มีเพียงในทางกฎหมายอาญาเท่านั้นที่หลักกฎหมายนี้ได้รับการยอมรับและรับรองอย่างชัดเจน ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างในคำพิพากษาของศาลต่างๆ ในประเทศไทย เช่น ศาลฎีกา ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดเกี่ยวกับหลักกฎหมายย้อนหลังในแต่ละประเทศรวมทั้งประเทศไทยแล้ว ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาอันเกิดจากประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขฉบับดังกล่าว รวมทั้งคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ได้ดังนี้

ปัญหาการตรากฎหมายให้มีโทษหรือผลร้ายย้อนหลังกรณีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งที่ไม่เป็นไปตามหลักนิติรัฐ กล่าวคือ การให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบนั้น ถือเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิเลือกตั้งที่ถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของพลเมืองด้วย เพราะสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิที่รัฐรับรองให้และเป็นการแสดงถึงความเป็นพลเมืองของรัฐนั้นๆ ด้วยซึ่งหากพลเมืองหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดในรัฐนั้นต้องถูกเพิกถอนสิทธิดังกล่าวแล้ว ความเป็นพลเมืองในรัฐนั้นก็จะหมดสิ้นไป การกระทำดังกล่าวของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงถือเป็นการกระทำโดยมิได้คำนึงถึงหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นหลักการหนึ่งในหลักนิติรัฐ

ปัญหาในแง่เวลาการบังคับใช้กฎหมายกรณีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง กล่าวคือ เมื่อพิจารณาประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ 27 ลงวันที่ 30 กันยายน 2549 ได้ประกาศให้ประชาชนได้รับทราบในวันที่ 30 กันยายน 2549 ประกาศดังกล่าวย่อมมีผลใช้บังคับในวันที่ได้ประกาศให้ประชาชนทราบนั้น แต่เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ตีความว่า ประกาศฉบับดังกล่าวสามารถให้บังคับย้อนหลังได้ โดยให้เหตุผลเพียงว่าโทษของการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมิใช่โทษทางอาญา จึงสามารถบังคับใช้ประกาศฉบับดังกล่าวให้มีผลย้อนหลังได้นั้น จะเห็นได้ว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเพียงแค่เปรียบเทียบระหว่างโทษทางอาญากับโทษการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น หากได้พิจารณาประกาศฉบับดังกล่าวในแง่ของขอบเขตในเรื่องเวลาการบังคับใช้กฎหมายหรือตามหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังที่ว่า กฎหมายจะใช้บังคับแก่กรณีที่เกิดขึ้นในอนาคตนับแต่วันที่ประกาศใช้กฎหมายเป็นต้นไปเท่านั้น โดยจะไม่ใช้บังคับแก่การกระทำหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าวันใช้บังคับแห่งกฎหมายแต่อย่างใด

ปัญหาของโทษทางอาญากับโทษเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในกรณีที่ต้องบังคับใช้กับหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง กล่าวคือ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างโทษทางอาญากับโทษเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแล้วจะเห็นได้ว่า การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใด แม้จะได้รับโทษในลักษณะใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นโทษทางอาญาหรือโทษให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลนั้น โทษที่ได้รับก็คงจะไม่ต่างกันเลย ซ้ำร้ายไม่ว่าโทษทางอาญาบางที่อาจจะเป็นโทษที่เบาว่าโทษให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเสียอีก เช่น การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดถูกลงโทษปรับเป็นเงิน 500 หรือ 1,000 บาท เพราะได้กระทำความผิดในทางอาญา ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับบุคคลที่ต้องได้รับโทษโดยการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นเวลาถึง 5 ปีแล้วนั้นดูจะหนักกว่าเสียอีก เพราะโทษการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมิใช่มีเพียงการไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้น แต่รวมถึงการกระทำที่เกี่ยวกับการเมืองทุกอย่าง

เมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดจากการที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยดังกล่าวด้วย ดังนี้

การตีความกฎหมายให้มีผลย้อนหลังนั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อหลักการคุ้มครองความเชื่อถือหรือความไว้วางใจโดยสุจริตในบทบัญญัติของกฎหมาย กล่าวคือ ประชาชนจะไม่สามารถเชื่อมั่น หรือไว้วางใจ ในบทบัญญัติของกฎหมายต่างๆ ได้เลย เพราะประชาชนไม่สามารถที่จะคาดการณ์ได้ว่า สิ่งที่เราได้กระทำในวันนี้วันข้างหน้าจะมีกฎหมายใดมาบัญญัติให้การทำที่เราไปในวันก่อนเป็นความผิดหรือไม่ และโดยเฉพาะองค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรที่ต้องยึดมั่นในหลักกฎหมายและหลักนิติธรรมก็กลับไม่สามารถที่จะปกป้องหรือให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้เลย

การตีความกฎหมายให้มีผลย้อนหลังนั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนไม่สามารถมั่นใจในองค์กรตุลาการได้เลย เพราะแม้แต่สิทธิเลือกตั้งอันถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญของประชาชน คณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ถือว่าเป็นองค์กรที่จะเป็นผู้คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้น ยังสามารถที่ตัดสิทธิเลือกตั้งของประชาชนได้โดยง่ายและไม่ได้ใช้เหตุผลในการตัดสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวให้หนักแน่นจริงๆ และหากว่าเป็นสิทธิอื่นๆ ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานเหมือนกัน ประชาชนจะต้องถูกเพิกถอนสิทธิในลักษณะเดียวกันหรือไม่ เพราะนอกจากประชาชนจะไม่มีทางรู้ได้เลยว่า การกระทำของตนในวันนี้วันข้างหน้าจะถือว่าเป็นความผิดหรือไม่ ประชาชนยังต้องคอยระแวงด้วยว่าต้องถูกตัดสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างไรหนจากการกระทำอันนั้นของตน และถ้าหากประชาชนต้องการที่จะโต้แย้งหรือต่อสู้มิให้ตนต้องถูกตัดสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าว องค์กรตุลาการก็ไม่ได้ช่วยให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างแน่นอน

การตีความของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง อันถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของบุคคลนั้น จึงไม่พอเหมาะพอประมาณ และยังเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยอย่างอำเภอกว้างและไร้ขอบเขตด้วย เพราะการที่รัฐมีวัตถุประสงค์ คือ ต้องการลงโทษนักการเมืองที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 รัฐอาจใช้มาตรการอื่นที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพให้น้อยที่สุดก็ได้ แต่การที่รัฐได้เลือกใช้มาตรการลงโทษโดยการตัดสิทธิเลือกตั้งหรือการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าว จึงเป็นการเลือกการลงโทษที่หนักที่สุดและเมื่อพิจารณาจากบริบททางการเมือง อาจถูกมองได้ว่าเป็นการลงโทษที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการทำรัฐประหาร ยิ่งกว่าลงโทษเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปกครองในนิติรัฐ